

मेसर्स अदानी पॉवर महाराष्ट्र लिमिटेड, नागपुर यांचे ८६२ हेक्टर लिज क्षेत्रात मौजा - गोंडखैरी, भुमिगत खदान (कामठी कोल्डफिल्ड) ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर येथे प्रस्ताविक २.० (निर्धारित क्षमता)/३.० (सर्वोच्च क्षमता) मिलीयन टन/वर्ष भुमिगत कोळशाचे उत्पादन घेणेबाबतच्या प्रकल्पासंदर्भात पर्यावरण विषयक जाहिर लोकसुनावणी बाबतचा इतिवृत्तांत...

मेसर्स अदानी पॉवर महाराष्ट्र लिमिटेड, नागपुर यांचे ८६२ हेक्टर लिज क्षेत्रात मौजा - गोंडखैरी, भुमिगत खदान (कामठी कोल्डफिल्ड) ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर येथे प्रस्ताविक २.० (निर्धारित क्षमता) ३.० (सर्वोच्च क्षमता) मिलीयन टन/वर्ष भुमिगत कोळशाचे उत्पादन घेणेबाबतच्या प्रकल्पासंदर्भात पर्यावरण विषयक जाहिर लोकसुनावणी दिनांक १३ जुलै २०२३ रोजी सकाळी ११:०० वाजता ख. न. ९/५, कारली तलावाच्या बाजुला, गाव. कारली, ता. कळमेश्वर, जि. नागपुर आयोजित करण्यात आली.

सदरील पर्यावरण विषयक जाहीर सुनावणीबाबतची सुचना स्थानिक मराठी वृत्तपत्र दैनिक लोकमत व राष्ट्रीय इंग्रजी दैनिक वृत्तपत्र टाईम्स ऑफ इंडियामध्ये प्रसिध्दी दिनांक १० जून २०२३ रोजीच्या वृत्तपत्रात देण्यात आली होती. (सहपत्र क्र.१ सोबत जोडले आहे.)

मा. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळ, मुंबई यांच्या कार्यालयीन आदेश क्रं बीओ/जेडी(डब्लुपीसी)/पीएच/बी-२३०६१४-एफटीस-०१४५ दि १४/०६/२०२३ अन्वये पर्यावरण विषयक जाहीर लोकसुनावणी घेण्याकरीता मा. जिल्हाधिकारी किंवा त्यांचे प्रतिनिधी अतिरीक्त, जिल्हादंडाधिकारी, नागपुर, समिती अध्यक्ष, प्रादेशिक अधिकारी, म. प्र. नि. मंडळ, नागपुर, सदस्य व उप-प्रादेशिक अधिकारी, म. प्र.नि. मंडळ, नागपुर, समन्वयक म्हणून समिती गठीत करण्यात आली होती. (सहपत्र क्र.२ सोबत जोडले आहे.)

सदर पर्यावरण विषयक जाहीर लोकसुनावणीकरीता मा. सुभाष चौधरी, अतिरीक्त, जिल्हादंडाधिकारी, नागपुर, तथा समिती अध्यक्ष, सौ. हेमा देशपांडे, प्रादेशिक अधिकारी, म. प्र. नि. मंडळ, नागपुर तथा सदस्य व श्री. राजेंद्र उ पाटील, उप-प्रादेशिक अधिकारी, म. प्र.नि. मंडळ, नागपुर तथा समन्वय, तथा ग्रामस्थ, सरपंच, पर्यावरणप्रेमी गट, स्थानिक व इतर प्रतीनिधी उपस्थिती होते. या बाबतचे हजेरी पट सोबत जोडत आहे. (सहपत्र क्र.३ सोबत जोडले आहे.)

कार्यपध्दती व उद्देश :

मा. अतिरिक्त जिल्हादंडाधिकारी, नागपुर तथा समिती अध्यक्ष यांच्या मान्यतेने सर्वप्रथम श्री. राजेंद्र उ. पाटील, उप-प्रादेशिक अधिकारी, म. प्र. नि. मंडळ, नागपुर तथा समन्वयक पर्यावरण विषयक जाहीर लोकसुनावणी समिती, यांनी उपस्थित असलेले ग्रामस्थ, सरपंच, पर्यावरणप्रेमी गट, स्थानिक व इतर प्रतीनिधी यांचे हार्दिक स्वागत केले. समिती समन्वयक यांनी पुढे सांगितले की, या प्रकल्पाच्या पर्यावरण विषयक जाहीर सुनावणीची सुचना भारत सरकारच्या पर्यावरण, वने व वातावरणीय बदल मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे दि १४ सप्टेंबर २००६ च्या अधिनियमान्वये व सुधारीत अधिनियम दि ०१ डिसेंबर २००९ च्या तरतुदीनुसार सदरील लोकजाहीर सुनावणी जनतेच्या माहितीसाठी लोकसुनावणी प्रसिध्दी सुचना दोन दैनिक वृत्तपत्रात जसे मराठी

वृत्तपत्र दैनिक लोकमत व इंग्रजी दैनिक वृत्तपत्र टाईम्स ऑफ इंडियामध्ये ३० दिवस आधी दि १० जून २०२३ रोजी देण्यात आली होती.

प्रस्तावित मे. अदानी प्रॉवर महाराष्ट्र नागपूर लिमिटेड यांचे ८६२.० हेक्टर लिज क्षेत्रात मौजा गोंडखैरी भूमिगत कोळसा खदान (कामठी कोल फिल्ड्स) गाव-गोंडखैरी, तालुका- कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर, महाराष्ट्र येथे प्रस्तावित २.० (निर्धारित क्षमता)/३.० (सर्वोच्च क्षमता) मिलियन प्रति वर्षे भूमिगत कोळशाचे उत्पादन घेण्याच्या प्रकल्पासंबंधी पर्यावरणीय व्यवस्थापन आराखडाचा मसुदा, कार्यकारी सारांशच्या प्रती जनतेच्या अवलोकनार्थ व माहितीसाठी स्थानीक मराठी भाषेत व इंग्रजी भाषेत भारत सरकारच्या पर्यावरण, वने व वातावरणीय बदल मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे दि १४ सप्टेंबर २००६ च्या अधिनियमान्वये व सुधारीत अधिनियम दि ०१ डिसेंबर २००९ च्या तरतुदीनुसार अभ्यासण्याकरीता खालील अधिसूचित स्थानिक कार्यालये व ग्रामपंचायती येथे उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या होत्या.

- १) क्षेत्रीय कार्यालय, पश्चिम मध्य झोन, पर्यावरण, वने व हवामान बदल मंत्रालय, न्यु सेक्रेटरिएल बिल्डिंग तळमजला, ईस्ट विंग, सिव्हिल लाईन, नागपूर 440 001
- २) पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग, 15वा मजला, नवीन प्रशासकीय इमारत, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मादाम कामा रस्ता, मुंबई -400 032
- ३) सहसंचालक (जल प्रदूषण नियंत्रण), महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, कल्पतरू पॉईंट, 3रा माळा, पीव्हीआर सिनेमागृहासमोर, सायन सर्कलजवळ, सायन पूर्व, मुंबई - 400 022
- ४) प्रादेशिक अधिकारी, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ. उद्योग भवन, 5 वा मजला, सिव्हिल लाईन्स, नागपूर - 440 001
- ५) उप प्रादेशिक अधिकारी, नागपूर - 1, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ. उद्योग भवन, 5 वा मजला, सिव्हिल लाईन्स, नागपूर - 440 001
- ६) जिल्हाधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, सिव्हिल लाईन्स, नागपूर;
- ७) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, सिव्हिल लाईन्स, नागपूर;
- ८) महाव्यवस्थापक, जिल्हा उद्योग केंद्र, उद्योग भवन, सिव्हिल लाईन्स, नागपूर;
- ९) उप-विभागीय अधिकारी, कळमेश्वर, तालुका-कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर;
- १०) तहसीलदार, तहसील कार्यालय, कळमेश्वर, तालुका-कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर
- ११) ग्रामपंचायत, पेठकाळडोंगरी, पंचायत समिती, नागपूर, जिल्हा-नागपूर
- १२) ग्रामपंचायत, व्याहाड, पंचायत समिती, नागपूर, जिल्हा-नागपूर
- १३) ग्रामपंचायत, सुराबर्डी, पंचायत समिती, नागपूर, जिल्हा-नागपूर,
- १४) ग्रामपंचायत, धामणा लिंगा, पंचायत समिती, नागपूर, जिल्हा-नागपूर,
- १५) ग्रामपंचायत, दवलामेटी, पंचायत समिती, नागपूर, जिल्हा-नागपूर,
- १६) ग्रामपंचायत, दुग्धामणा, पंचायत समिती, नागपूर, जिल्हा-नागपूर,
- १७) ग्रामपंचायत, सोनेगाव निपाणी, पंचायत समिती, नागपूर, जिल्हा-नागपूर,
- १८) ग्रामपंचायत, गोंडखैरी, कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर,
- १९) ग्रामपंचायत, निमजी, कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर,
- २०) ग्रामपंचायत, लोणारा, कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर,

- २१) ग्रामपंचायत, आष्टीकला, कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर,
- २२) ग्रामपंचायत, सेलू, कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर,
- २३) ग्रामपंचायत, उपरवाही, कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर,
- २४) ग्रामपंचायत, कळंबी, कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर,
- २५) ग्रामपंचायत, सावंगी, कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर,
- २६) ग्रामपंचायत, दहेगांव, कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर,
- २७) ग्रामपंचायत, साहुली, कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर,
- २८) ग्रामपंचायत, लिंगा, कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर,
- २९) ग्रामपंचायत, रायपुर, हिंगणा, जिल्हा-नागपूर,
- ३०) ग्रामपंचायत, डिंगडोह (देवी), हिंगणा, जिल्हा-नागपूर,
- ३१) ग्रामपंचायत, नागलवाडी, हिंगणा, जिल्हा-नागपूर,
- ३२) ग्रामपंचायत, नागलवाडी, हिंगणा, जिल्हा-नागपूर,
- ३३) ग्रामपंचायत, खैरी पन्नासे, हिंगणा, जिल्हा-नागपूर,
- ३४) ग्रामपंचायत, वडधामना, हिंगणा, जिल्हा-नागपूर,

त्यामध्ये प्रस्तावित प्रकल्पाविषयी सूचना, विचार, टीकाटिप्पणी, आक्षेप तोंडी तसेच लेखी तसेच ई-मेल स्वरूपात देण्याबाबतचे आवाहन ३० दिवस आधी जनतेला व पर्यावरणविषयक काम करणा-या संस्थांना आवाहन करण्यात आलेले होते. सदरील जाहीर सुचनेच्या अनुषंगाने या कार्यालयास एकुण ४४ सुचना लेखी स्वरूपात प्राप्त झाले आहेत. (सहपत्र क्र. ४ सोबत जोडले आहे.)

संबंधित प्रकल्पाविषयी ज्या कोणालाही लेखी निवेदन, सूचना, हरकती, द्यावयाचे असल्यास त्यांनी प्रकल्पधारकाचे सादरीकरण झाल्यावर आपले नाव व गावाचे नाव सांगून प्रश्न/सूचना/हरकती विचारू शकता. या प्रश्न-उत्तराच्या कार्यवाहीची नोंद जशीच्या तशी घेण्यात येऊन या जाहीर सुनावणीचे इतिवृत्त राज्यस्तरी किंवा केंद्रस्तरीय आघात मूल्यांकन प्राधिकरण / समितीकडे महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, मुख्यालय, मुंबई यांच्यामार्फत पाठविण्यात येईल.

सदरील समिती ही फक्त लोकांचे सदरील प्रकल्पाबाबतचे मत नोंदविण्याकरिता असून कोणतेही निर्णय घेण्याचे अधिकार या समितीस नाही.

समन्वयक पर्यावरण विषयक जाहीर लोकसुनावणी समिती, यांनी प्रकल्पधारकास विनंती केली की, त्यांच्या प्रस्तावित प्रकल्पासंबंधीची पर्यावरण अनुमतीच्या प्रस्तावाकरिता पर्यावरण विषयक लोक जाहीर सुनावणीचे सादरीकरण करावे. माननीय अध्यक्षांच्या परवानगीने प्रकल्प पर्यावरण सल्लागार यांनी प्रकल्पाविषयी व पर्यावरण व्यवस्थापन योजनेविषयी सादरीकरण मराठी भाषेत सुरु केले.

सादरीकरणात प्रामुख्याने खालील बाबी स्पष्ट करण्यात आल्या:-

प्रकल्पाबाबतची सविस्तर माहिती

- प्रकल्पाचे क्षेत्रफळ, अक्षांश-रेखांश, नकाशा, बुडित क्षेत्र, लाभक्षेत्र, वन क्षेत्र, प्रकल्पाचे वैशिष्ट्ये, प्रकल्पाचे महत्व, परिणाम, जमीन वापर, भूकंप स्थिरता,
- प्रकल्पाचा उद्देश, सामाजिक स्थिती, रोजगाराची संधि, शेतक-यांच्या प्रकल्पामुळे होणारा विकास,
- प्रकल्पाचे विश्लेषण, सारांश, निष्कर्ष
- सामाजिक व आर्थिक स्थितीचे विश्लेषण
- हवा, पाणी, जमीन, ध्वनी, विस्थापन इ.बाबतची माहिती,
- नियोजित प्रकल्पामुळे हवा, पाणी, विस्थापन, जैवविविधता यावर होणारे परिणाम व व्यवस्थापन
- प्रकल्प कार्यान्वित झाल्यानंतर केले जाणारे पर्यावरण व्यवस्थापन याबाबतची माहिती, इतर पर्यावरण व्यवस्थापन विषयीची माहिती.
- खाणीतील हरितपट्ट्यासाठी व इतर कामकाजासाठी जमिनीचा वापर, खाणकामाचा प्रकार भूमीगत व खाणीचे आयुष्य हे ३० वर्षे.
- पर्यावरण व्यवस्थापन योजनेसाठी भांडवली खर्च व आवर्ती खर्चा करीता प्रयोजन केले.

खाणीमध्ये प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष मनुष्यबळाची आवश्यकता लागणार आहे. ८६३ प्रत्यक्ष मनुष्यबळ व १६०० अप्रत्यक्ष मनुष्यबळाची आवश्यकता लागणार असल्याची माहिती देत असते वेळी आमदार मा. सुनील केदार यांचे आगमन झाले. त्यांनी सादरीकरण थांबविण्याची सूचना केली.

मा. अध्यक्ष, लोकसुनावणी समिती तथा अतिरिक्त जिल्हादंडाधिकारी यांनी सादरीकरण तात्पुरते थांबविण्याची सूचना केली.

समन्वयक, यांनी प्रस्तावना परत सांगितली. त्यावेळी आमदार मा. सुनील केदार व इतरांनी आक्षेप नोंदविला की पर्यावरण आघात मुल्यांकन (EIA) अहवाल हा मराठीत उपलब्ध करण्यात आलेला नाही.

त्यावेळी श्री पालीवाल, राहणार-नागपूर यांनी आक्षेप नोंदविला की आपण जो मसुदा पर्यावरण आघात मुल्यांकन (EIA) अहवाल उपलब्ध केला, तो मराठीत नाही. त्यांनी सांगितले की मसुदा पर्यावरण आघात मुल्यांकन (EIA) अहवाल हा त्या त्या राज्याच्या शासकीय भाषेत येथे मराठीत सामान्य जनतेस उपलब्ध करून देणे बंधनकारक असताना तो करण्यात आलेला नाही. तो इंग्रजीत असून तो ग्रामपंचायतीस पाठविण्यात आलेला आहे. श्री पालीवाल यांना आक्षेप नोंदविला की ईआयए अधिसूचना, २००९ नुसार प्रस्तावित प्रकल्पाचा पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवाल तसेच पर्यावरण व्यवस्थापन आराखडा हा स्थानिक भाषा तसेच मराठी मध्ये देणे आवश्यक आहे. मा. आमदार श्री. सुनील केदार यांनी आक्षेप नोंदविला की महाराष्ट्र राज्याची भाषा ही मराठी असून मराठी अहवाल जनतेस उपलब्ध करून देण्यात आलेला नाही. त्यांनी पुढे

आक्षेप नोंदविला की देशात लोकशाही आहे. ग्रामीण भागातील सामान्य लोकांना इंग्रजी कळत नाही. त्यांच्यापर्यंत माहिती पोहोचलेली नाही. जर आपणाकडे मराठीतील प्रत आहे तर ती दाखवा. मराठीत ईआयए अहवाल सामान्य जनतेस उपलब्ध करण्यात यावा, त्यांना अभ्यासासाठी पुरेसा वेळ दिल्यानंतर जनसुनावणी आयोजित करण्यात यावी. आम्ही प्रकल्पाच्या विरुद्ध नाही. राष्ट्राला कोळशाची गरज ही आहे.

मा. अध्यक्ष, यांनी सांगितले की सदरहू आक्षेपाची नोंद घेण्यात आलेली असून त्याचा इतिवृत्तात समावेश करण्यात येईल. त्यावेळी आमदार श्री. सुनील केदार यांनी आक्षेप नोंदविला की प्रथम ईआयए अहवाल हा मराठीत उपलब्ध करण्यात यावा. मा. अध्यक्ष, महोदय यांनी मत मांडले की सादरीकरण मराठीत असल्याने प्रकल्पाची माहिती मिळू शकते.

उपस्थितांनी आक्षेप नोंदविला की म.प्र.नि. मंडळाने गावात इंग्रजी प्रत पाठविलेली आहे. तरी मराठी ईआयए प्रत उपलब्ध केल्याशिवाय जनसुनावणी प्रक्रिया पुढे चालू ठेवता येणार नाही.

श्री. कोरडे, नागपूर यांनी सांगितले की हा रिपोर्ट बोगस आहे. कारण यासाठी केलेला अभ्यास, सर्वेक्षण हे चुकीचे आहे. बेसलाईन, हायड्रो झुऑलॉजी सर्वेक्षण केलेले नाही. तेथे दोन मोठे तलाव आहेत, सदर भागातील विहीरींमध्ये भुजल पातळी ही ५०० फुटापेक्षा खाली आहे.

एका स्थानिक व्यक्तीने आक्षेप नोंदविला की सर्व कागदपत्रे ही इंग्रजीमध्ये आहे. पर्यावरण विषयक जनसुनावणी समिती ही शासनाने गठित केलेली असूनही सामान्य जनतेच्या ऐवजी प्रकल्प प्रस्तावकांच्या बाजूने असल्याचे जाणवते.

आमदार श्री. सुनील केदार यांनी मा. अध्यक्ष व इतर समिती सभासदांना सांगितले की मराठी ईआयए दिल्याशिवाय जनसुनावणी पुढे जाणार नाही. मराठी ही आपल्या राज्याची राज भाषा आहे. ब-याच वेळा विविध जिल्ह्यातील जिल्हाधिकारी यांनी जनसुनावणी ही स्थगित केलेली आहे.

मा. अध्यक्ष, पर्यावरण विषयक जाहिर जनसुनावणी समिती यांनी उपस्थितांना सांगितले की सदरहू पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवाल (ईआयए -Environment Impact Assessment Report) हा प्रारूप अहवाल आहे. आपण उपस्थित करीत असलेले आक्षेप मत याचा विचार करून तो अंतीम करण्यात येईल.

एका उपस्थितांने पर्यावरणविषयक जाहिर जनसुनावणी समितीस विचारणा केली की सदरहू ईआयए हा सर्व प्रकल्प बाधित ग्रामपंचायतींना उपलब्ध करण्यात आलेला आहे का? मराठी ईआयए अहवाल न उपलब्ध करणे हे पूर्णपणे कायद्याच्या विरुद्ध आहे, त्यामुळे येथे जनसुनावणी प्रक्रिया पुढे चालू ठेवता येणार नाही.

एका स्थानिक शेतकरी, यांनी सांगितले की या जनसुनावणीची सूचना ही एक स्थानिक मराठी वृत्तपत्रात व एक देश पातळीवरिल इंग्रजी वृत्तपत्रात इंग्रजीत प्रसिध्द केलेला आहे. मात्र आपण येथील सांध्य दैनिकात जनसुनावणी सूचना प्रसिध्द केलेली नाही. मला मिळालेल्या माहितीनुसार सर्व माहिती ही इंग्रजीतच ग्रामपंचायत कार्यालयात उपलब्ध करण्यात आलेली आहे. त्याचप्रमाणे आमच्या वडीलोपारजीत जमिनीचा मोबदला कवडीमोल भावाने दिला जाणार आहे. येथील पर्यावरण दुषीत होणार आहे. मा. अध्यक्ष, यांनी सांगितले की सदरहू मुददयाची नोंद घेण्यात आलेली आहे.

मा. अध्यक्ष, पर्यावरण विषयक जाहिर जनसुनावणी समिती यांनी सांगितले की अधिसूचनेतील निर्देशानुसार प्रस्तावित प्रकल्पाचा कार्यकारी सारांश हा त्या त्या राज्याच्या अधिकृत भाषेत उपलब्ध करणे आवश्यक असून त्याप्रमाणे कार्यकारी सारांश अहवाल (Executive Summary Report) हा इंग्रजी व मराठीत उपलब्ध करण्यात आलेला आहे.

उपस्थितांनी मागणी केली की फक्त कार्यकारी सारांश अहवाल नाही तर पर्यावरण आघात मुल्यांकन (Environment Impact Assessment -EIA Report) अहवाल हा मराठीत प्रथम उपलब्ध करून देण्यात यावा, नंतरच जनसुनावणी आयोजित करण्यात यावी.

उपस्थितांनी पुढे आक्षेप नोंदविताना सांगितले हा अहवाल स्थानिक लोकांना कळू नये म्हणून शासकीय कार्यालयात इंग्रजी दस्तावेज उपलब्ध केला आहे असा समज होतो. मा. अध्यक्षांना ही जनसुनावणी स्थगित करण्याचा पूर्ण अधिकार आहे. तरी आम्ही ही जनसुनावणी होऊ देणारच नाही. प्रथम ईआयए अहवाल हा प्रकल्प बाधित गावांना मराठीतच उपलब्ध करून देण्यात यावा व याची नोंद घेऊन मा. अध्यक्षांनी ही जनसुनावणी बैठक स्थगित करण्यात यावी अशी सर्व उपस्थित ग्रामस्थ घोषणा करत होते.

श्री. कोरडे, राहणार-नागपूर यांनी आक्षेप नोंदविला की सादरीकरण हेही पूर्णपणे चुकीचे आहे. तसेच येथे जे बसलेले आहेत, त्यांना इंग्रजी येत नाही. त्याचप्रमाणे हे सादरीकरण करताना बरेच इंग्रजी शब्द वापरण्यात आलेले आहे. एअर, वॉटर, सॉईल्स, हायड्रो झुऑलॉजी हे सामान्य माणसाच्या समजण्याच्या फार पुढे गेलेले आहेत. कृपा करून सादरीकरण हे मराठीतून करा, नाहीतर पर्यावरण सल्लागार हा बदला. हा ब्लॅक लिस्टेड कन्सल्टंट आम्हांला नको.

उपस्थित स्थानीक महिला यांनी आक्षेप नोंदविला की काही ग्रामपंचायतीस आपण पर्यावरण दस्तावेज उपलब्ध करून दिलेलाच नाही. येथील स्थानीक शेतकरी हे इंग्रजी समजू शकत नाहीत. ही जनसुनावणी घेण्यापूर्वी मराठी ईआयए अहवाल उपलब्ध करणे गरजेचे होते. या निर्देशांचे आपण उल्लंघन केलेले आहे. तरी येथील सर्व उपस्थित महिलांची अशीच इच्छा आहे की ही जनसुनावणी प्रक्रिया ही पुढे चालवू नये.

त्यावेळी उपस्थित महिला समुहाने मागणी केली की येथे सर्वानाच कळले पाहिजे की मराठीत काय आहे जे इंग्रजीत लिहिलेले आहे. येथे ग्रामपंचायत सदस्य आहेत, सरपंच आहेत, त्यांना कळलेच पाहिजे की अहवालात काय लिहिलेले आहे. महिला समुहाने जनसुनावणी बंद करण्याबाबत घोषणा दिल्या.

समन्वयक, पर्यावरण जनसुनावणी समिती यांनी माहिती दिली आणि सर्व उपस्थितांना नम्र विनंती केली की, या संदर्भात EIA अहवाल मराठीत उपलब्ध करून दिला नाही परंतु आपल्या निदर्शनास आणु इच्छितो की, जनसुनावणीची सूचना मराठी आणि इंग्रजी दैनिकांमध्ये दैनिक बातम्यांमध्ये ३० दिवस अगोदर प्रकाशित करण्यात आली होती. पेपर मराठी दैनिक लोकमत आणि दैनिक इंग्रजी वृत्तपत्र द टाइम्स ऑफ इंडिया ज्यामध्ये प्रस्तावित प्रकल्पाबाबत हरकती/सूचना/मत/टिप्पण्या मागवल्या गेल्या असतील तर लेखी/तोंडी/ई-मेलद्वारे. मात्र, आमच्या कार्यालयात याबाबत कोणतीही हरकत प्राप्त झालेली नाही.

स्थानिक शेतकरी, दहेगांव ग्रामपंचायत, तालुका-कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर तथा संचालक, कृषि उत्पन्न बाजार समिती, कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर यांनी सांगितले की त्यांनी Under Protest सही केलेली आहे. त्यावेळी सदस्या, पर्यावरण जन सुनावणी समिती, यांनी सांगितले की ही जनसुनावणी लोकांकरीता आहे.

त्यावेळी महिलांनी समुहाने एकत्रित मागणी केली की प्रथम ईआयए हा मराठीत उपलब्ध झाल्यानंतर लोकांना अभ्यासासाठी काही कालावधी/वेळ देणे गरजेचे आहे व नंतर ही जनसुनावणी आयोजित करण्यात यावी. सर्व उपस्थितांना जनसुनावणी थांबविण्याची मागणी केली.

जिल्हा परिषद सदस्य यांनी मत मांडले की हा प्रकल्प कुठल्याही परिस्थिती होऊ नये असे माझे व गावातील सर्वांचेच मत आहे.

उपस्थित महिलेने आक्षेप नोंदविला की खाणीमुळे लोकांच्या जीवनमान खालावेल खाणीमुळे येथे भूकंप होण्याचे प्रमाण वाढेल व शेतीचे व पाण्याचेही नुकसान होऊ शकते. वेणा धरण येथून जवळ आहे. सर्व महिला व पुरुष एकत्रित मागणी करू लागले की हा प्रकल्प नको.

मा. अध्यक्ष महोदय, यांनी काहींना वारंवार न बोलण्याची व इतरांना संधि देण्याची सूचना केली.

काही महिलांनी एकत्रित विचारणा केली की अहवालानुसार भूमिगत कोळासा खाण ही २१०० एकरमध्ये होणार आहे. या २१०० एकरात अमरावती हायवे आहे, ऑर्डिनन्स फॅक्टरी आहे, पाण्याचे तलाव, अभयारण्य आहेत. अहवालात माहिती खोटी दिलेली आहे. फक्त दोन लाख लोकसंख्या सांगितलेली आहे.

सर्व पुरुष व महिलांना जनसुनावणी रद्द झाल्याबाबतची घोषणा करण्याची वारंवार मागणी केली. त्यांनी अध्यक्षांना जनसुनावणी रद्द केल्याचे जाहिर करावे अशी मागणी केली.

मा. अध्यक्ष महोदय यांनी मत मांडले की जोपर्यंत येथे उपस्थित बोलत आहेत आपले विचार, मते व्यक्त करत आहेत, तोपर्यंत जनसुनावणीचे कामकाज थांबवता येणार नाही.

मा. अध्यक्ष, महोदय यांनी येथे सांगितले की येथे बंद करण्याची एकत्रित घोषणा करण्यात येत आहे. परंतु नंतर आक्षेप येतील की आम्हांला बोलू दिले नाही.

आमदार श्री. सुनील केदार यांनी सांगितले की ईआए अहवाल मराठीत द्या, तदनंतर जनसुनावणी सुरु करा.

मा. अध्यक्ष यांनी कोणाला काही बोलायचे आहे का याबाबत विचारणा केली. त्यावर सर्वांनी "नाही" असे उत्तर दिले. नंतर मा. अध्यक्ष यांनी उपस्थितांना कंपनीचे म्हणणे ऐकायचे आहे का याबाबत विचारणी केली, त्यावेळी एकमताने सर्वांनी नकार दिला. मा. अध्यक्ष यांनी घोषणा केली की जनभावना लक्षात घेता ही पर्यावरणविषयक जनसुनावणी ही येथे थांबवितो.

जनसुनावणी संपल्यानंतर माजी मंत्री आमदार श्री. अनिल देशमुख हे मंचावर आले व त्यांनी प्रस्तावित प्रकल्पाविषयी आपले निवेदन हे लेखी स्वरूपात पर्यावरणविषयक जाहिर जनसुनावणी समितीस सादर केले.

श्री. अनिल देशमुख यांनी माईकवरून असे सांगितले की मी अधिका-यांना सूचना दिल्या की येथे सर्व भागात मराठी बोलणारे लोक आहेत. तरी प्रकल्पाची सर्व माहिती ही मराठीतच दिली पाहिजे. सदरहू प्रकल्पाबाबत माझे आक्षेप असून ते पत्र वाचून दाखविले.

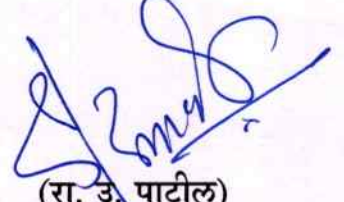
(सुभाष चौधरी)

अध्यक्ष, लोकसुनावणी समिती
तथा अतिरिक्त
जिल्हादंडाधिकारी, नागपुर.

(हेमा देशपांडे)

सदस्य लोकसुनावणी समिती
तथा प्रादेशिक अधिकारी,
म. प्र.नि. मंडळ, नागपुर

(रा. उ. पाटील)

समन्वयक लोकसुनावणी समिती
तथा उप प्रादेशिक अधिकारी,
म. प्र.नि. मंडळ, नागपुर-१